

TRAFİK KAZASI NETİCESİNDE YARALANAN HAYVANLARIN TEDAVİ MASRAFLARININ KARAYOLLARI MOTORLU ARAÇLAR ZORUNLU MALİ MESULİYET SİGORTASI KAPSAMINDA KARŞILANMASI*

Covering The Costs of Treatment Expenses of Animals Injured as a Result of an Accident in Traffic within The Scope of Compulsory Financial Liability Insurance of Highways Motor Vehicles

Tansel ÖBELİK*

ÖZ

Trafik kazası sonrasında yaralanan hayvanların tedavi masraflarının hasara sebebiyet veren aracın Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Mesuliyet Sigortası kapsamında sigortacısı olan sigorta şirketleri tarafından karşılanıp karşılanmayacağı uygulamada belirsiz durumdadır. Yaralanan hayvanda meydana gelen zararlar bazı sigorta şirketlerince riziko kapsamında değerlendirilirken aksi düşüncede olan sigorta şirketleri de mevcuttur. Yine aynı hususta Sigorta Tahkim Komisyonu'nda birbiriyle çelişen hakem ve itiraz hakem heyeti kararları bulunmaktadır. Hayvan Koruma Kanunu net şekilde bütün hayvanların yaşama hakkına sahip olduğunu düzenlemiş olduğundan hayvanların hukuki statüsünü salt eşya olmaktan çıkarmış ve “kişi benzeri” veya “hak nesnesi” statüsüne yaklaştırmıştır. Söz konusu belirsizlik; Karayolları Trafik Kanunu ile Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Mesuliyet Sigortası Genel Şartları'nın zarar kapsamlarının farklı olmasından ve anılan Genel Şartların zarar kapsamını dayanak kanuna aykırı olarak daraltmasından kaynaklanmaktadır. Ayrıca haksız fiil hukukunun önemli kurucu unsurlarından olan “kusur” durumu da belirsizliğin yaşanmasında önemli bir sebeptir. Özellikle sahihsiz sokak hayvanlarına ilişkin olarak yaşanan

* **Gönderi:** 26.03.2023 - **Kabul:** 30.07.2023 | **Received:** 26.03.2023 - **Accepted:** 30.07.2023.

* LLM, Avukat, Ankara Barosu, Ankara, Türkiye ✉ tanselobelik@gmail.com • ORCID 0000-0002-3076-6555.

Atıf Şekli / Cite As: ÖBELİK, Tansel (2023). Trafik Kazası Neticesinde Yaralanan Hayvanların Tedavi Masraflarının Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Mesuliyet Sigortası Kapsamında Karşıllanması. ÇÜHAD, (4), 38-63.

İntihal / Plagiarism: Bu makale bir intihal engelleme yazılımı aracılığıyla denetlenmiş ve en az iki hakem incelemesinden geçmiştir. / This article has been checked via a plagiarism prevention software and reviewed by at least two referees.

Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır. This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

kazalarda kusur yönünden bazı tartışmalar da bulunmaktadır. Bu çalışmada trafik kazası sonrasında yaralanan sokak hayvanlarının tedavi masraflarının Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Mesuliyet Sigortası kapsamında sigorta şirketleri tarafından karşılanıp karşılanamayacağı hususu, yargısal içtihatlarla yön vermek gerekliliği noktasında doktriner olarak detaylı şekilde incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hasar, Hayvan Koruma Kanunu, Trafik Kazasında Yaralanan Hayvanların Tedavi Masrafları.

ABSTRACT

It is unclear in practice whether the treatment costs of animals injured after a traffic accident will be covered by insurance companies that are the insurers of the vehicle that caused the damage within the scope of the Compulsory Financial Liability Insurance of Highways Motor Vehicles. While the damages caused by the injured animal are evaluated within the scope of risk by some insurance companies, there are also insurance companies that think otherwise. Again, there are conflicting arbitral and appeal arbitral tribunal decisions in the Insurance Arbitration Commission on the same issue. Since the Animal Protection Law clearly regulates that all animals have the right to life, the legal status of animals has ceased to be a mere object and has brought it closer to the status of a “person-like” or “object of rights”. This uncertainty is due to the fact that the damage coverage of the Highway Traffic Law and the General Terms and Conditions of Compulsory Financial Liability Insurance for Highway Motor Vehicles are different and the aforementioned General Terms and Conditions have narrowed the damage coverage contrary to the underlying law. In addition, the “defect” situation, which is one of the important constituent elements of tort law, is also an important reason for experiencing uncertainty. There are also some discussions in terms of defects in accidents, especially in relation to unclaimed stray animals. In this study, the issue of whether the treatment costs of stray animals injured after a traffic accident can be covered by insurance companies within the scope of Highway Motor Vehicles Compulsory Financial Liability Insurance was examined in doctrinal detail at the point of the need to give direction to judicial case law.

Keywords: Damage, Animal Protection Law, Treatment Costs of Animals Injured in Traffic Accidents.

GİRİŞ

Var olduğumuz günden bu yana hayatımızın içinde olan hayvanlar, özellikle evcilleştirilmesi ve insan hayatını kolaylaştırmasıyla daha da önemli hale gelmiştir. Tarihsel süreçte hayvanların insan yaşamının bir parçası olmasıyla hayvanlara ilişkin düzenlemelerde gelişmiş ve mülkiyet temelli de olsa hukuksal düzenlemelerde hayvanlara ilişkin kurallar da yer almıştır.

20'nci yüzyıla kadar insanların hayvanlara olan bakış açısı mülkiyet temelli olarak ele alınmış olsa da bu yüzyılda hayvan haklarına ilişkin önemli gelişmeler yaşanmıştır. Özellikle hayvanların da insanlar gibi acı çeken, duyu sahibi canlılar olması nedeniyle hayvanların salt eşya olarak algılanmaması gerektiği görüşü gelişmiştir¹. Yine buna paralel olarak hukuksal doktrinde hayvanlara ilişkin olarak, haklara sahip olmak için hukuksal anlamda kişilik sahibi olmak gerekmediği, bu nedenle hayvanların alınan, satılan, semeresinden yararlanan ve terkedilebilen salt eşya olarak görülemeyeceği yönünde görüşler yer bulmuştur².

Türk hukuk sistemi hayvanları salt eşya olarak gören bir düzlemde uzaklaşmakta olup Hayvan Koruma Kanunu (HKK) ile bütün hayvanlara yaşama hakkı tanınmıştır. HKK ile hayvanların, en temel hak olan yaşama haklarının kanuni olarak güvence altına alınmış olduğu göz önüne alındığında, hayvanların “kişi benzeri” bir statüye geçip geçmediğinin ayrıca tartışılması gerekmektedir.

Bunun yanında HKK ile olağan hayatın akışı içinde hayvanların yaşam hakkını ihlal eden olaylar ve tehlike sorumluluğu dikkate alınarak hayvanların trafik kazasına konu olması halinde sürücünün yükümlülükleri de düzenlenmiştir.

Trafik kazası sonrasında yaralanan hayvanların tedavi masraflarının hasara sebebiyet veren aracın Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Mesuliyet Sigortası (KZMMS) kapsamında sigortacısı olan sigorta şirketleri tarafından karşılanıp karşılanmayacağı uygulamada önemli tartışmaların başında gelmektedir. Öncelikle söz konusu soruna ilişkin hâlihazırda bir Yargıtay kararı olmamakla birlikte Sigorta Tahkim Komisyonu'nda (STK) çelişkili çok sayıda hakem kararı mevcut olup bu konuda içtihadî bir netliğin olduğunu söylemek mümkün değildir.

Bu makale ile kaza sonrasında yaralanan sahipli ve sahihsiz hayvanların tedavi masraflarının, kazaya sebebiyet veren aracın KZMMS kapsamında sigortacısı olan sigorta şirketi tarafından karşılanıp karşılanamayacağı hususu, ilgili mevzuat çerçevesinde detaylı olarak incelenecektir. Bu makalede öncelikle HKK'nin kapsamı ve ilgili kişi ve makamların sorumluluğuna değinilecek, hayvanların hukuki konumundan bahsederek devamında ise Karayolları Trafik Kanunu (KTK) ve Türk Borçlar Kanunu (TBK) Hükümleri kapsamında değerlendirmelerde bulunulacaktır.

¹ KILIÇ, s. 106.

² ÇELEBİ, s. 597.

I. SAHİPLİ/SAHİPSİZ HAYVANLARA İLİŞKİN SORUMLULUK

HKK kapsamında hayvanlara ilişkin sorumluluğun tespitinde hayvanın sahipli veyahut sahipsiz olması önem arz etmektedir. HKK'nın 5'inci maddesi ile hayvan bulunduran kişinin sorumluluğu düzenlenmiş olup bir hayvana sahip olan kişinin bu hayvanın barındırılmasından, hayvanın türüne ve üreme yöntemine uygun olan davranışsal ihtiyaçlarının asgari düzeyde sağlanmasından, hayvanın sağlığının korunmasından sorumlu olduğu açıkça belirtilmiştir. Yine ifade edilen madde ile sahiplenilen hayvanlardan kaynaklanan çevre kirliliğinin ve bu hayvanların insanlara verebileceği zararlarının önüne geçilmesi adına hayvan sahibinin bütün tedbirleri alması gerektiği de hüküm altına alınmıştır.

Konuyla ilgili olarak, hayvan bulunduranın sorumluluğu TBK ile de düzenlenmiş olup TBK'nın 67'nci maddesi "*Bir hayvanın bakımını ve yönetimini sürekli veya geçici olarak üstlenen kişi, hayvanın verdiği zararı gidermekle yükümlüdür. Hayvan bulunduran, bu zararın doğmasını engellemek için gerekli özeni gösterdiğini ispat ederse sorumlu olmaz. Hayvan, bir başkası veya bir başkasına ait hayvan tarafından ürkütülmüş olursa, hayvanı bulunduranın, bu kişilere rücu hakkı saklıdır*" şeklinde düzenlenmiştir. Anılan madde ile hayvan bulunduran kişinin bu hayvanın vermiş olduğu zararlardan sorumlu olduğu açıkça belirtilmiştir³.

Yukarıda gerek HKK gerekse de TBK kapsamında açıklanan maddelere bakıldığında hayvan sahiplenilen kişinin; bu hayvanın bakımından, uygun ortamda barınmasından, fitri ve davranışsal ihtiyaçlarının karşılanmasından, sağlığının korunmasından, çevreye ve insana verebileceği zararların önlenmesinden ve hayvanların vermiş oldukları zararlardan sorumlu olduğu anlaşılmaktadır.

Diğer taraftan ise sahipsiz hayvanlar noktasında sorumluluğun mahiyetine değinmek gerekirse; HKK kapsamında kurumlara yüklenen sorumluluğun mülkiyet noktasında bir sorumluluk olmadığı, yerel yönetimlerin sınırlı ve tahdidi bir sorumluluk taşıdıkları görülmektedir.

Bu bağlamda sahipsiz hayvanlara ilişkin sorumluluk HKK'nın 6/4'üncü⁴ ve Hayvanların Korunmasına Dair Uygulama Yönetmeliği'nin belediyelere düşen sorumluluk

³ YAVAŞI, s. 70.

⁴ Hayvan Koruma Kanununun 6/4'üncü maddesi "*Sahipsiz veya güçten düşmüş hayvanların en hızlı şekilde yerel yönetimlerce kurulan veya izin verilen hayvan bakımevlerine götürülmesi zorunludur. Bu hayvanların öncelikle söz konusu merkezlerde oluşturulacak müşahede yerlerinde tutulması sağlanır. Müşahede yerlerinde kısırlaştırılan, aşılana ve rehabilite edilen hayvanların kaydedildikten sonra öncelikle alındıkları ortama bırakılmaları esastır*" şeklinde düzenlenmiştir.

yönünden 7'nci maddeleriyle⁵ detaylı olarak düzenlemiştir. Bunun yanında 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 7/m maddesine göre Büyükşehir Belediyelerinin hayvan barınakları açması noktasında ayrıca bir sorumlulukları da mevcuttur.

Diğer taraftan Hayvanların Korunmasına Dair Uygulama Yönetmeliği'nin 5/b maddesi ile il müdürlüklerine yerel hayvan koruma görevlileri ve gönüllü kuruluşlar ile iş birliği yaparak sahipsiz hayvanların kontrolünü takip etme yükümlülüğü de yüklenmiştir. Yerel yönetimlere yüklenmiş olan bu sorumluluk; sahipsiz hayvanların tespit edilmesi, aşılanması, kısırlaştırılması, saldırgan olanların eğitilmesi, güçten düşmüş olanların bakımevine alınması çerçevesinde toplanmaktadır⁶. Bunun yanında yerel yönetimler tarafından saldırgan sokak hayvanlarının tespiti, toplanması ve gerekli tedbirlerin alınması da mevzuatın yerel yönetimlere öngördüğü en önemli yükümlülüktür. Saldırgan sokak hayvanlarının birisine veya bir eşyaya zarar vermesi halinde, oluşan zararın tazmininde sorumluluğun yerel yönetimlerde olduğu görülmektedir⁷.

Yukarıda da ifade edildiği gibi yerel yönetimlerin sahipsiz hayvanlar üzerindeki sorumluluğunun kapsamı ilgili mevzuat ile açıkta tespit edilmiş olup yine hem kanunda hem de yönetmelikte açıkça sokak hayvanlarının tedavi sonrasında alındıkları yere bırakılacakları düzenlenmiştir⁸. Bu kapsamda yukarıda açıklanan hususlar çerçevesinde yerel yönetimler hiçbir şekilde bu hayvanların maliki konumunda değildirler. Gerekli tıbbi müdahaleleri yaptıktan sonra tekrar sokağa salınan bir hayvanın bakım ve gözetimi noktasında belediyelerden, hayvan sahibinin göstermesi gereken özeni göstermesini beklemek olağan hayatın akışına aykırı olacaktır.

Yukarıda ifade edilen mevzuat ile sahipsiz sokak hayvanlarının da tarihsel süreç boyunca olduğu gibi insanların arasında uyum içinde yaşaması ve hayatın olağan bir parçası olmasının amaçlandığını söylemek mümkündür.

⁵ Hayvanların Korunmasına Dair Uygulama Yönetmeliği'nin 7/a maddesi "*Sahipsiz veya güçten düşmüş hayvanların toplatılması, kısırlaştırılması, aşılanması, gerekli tıbbî bakımlarının yapılması ve işaretlenmesi, alındığı ortama geri bırakılması, sahiplendirilenlerinin kayıt altına alınmasıyla*" şeklinde düzenlenmiştir. Hayvanların Korunmasına Dair Uygulama Yönetmeliği'nin 7/c maddesi "*Bölge ve mahallerindeki, özellikle köpekler ve kediler olmak üzere, sahipsiz hayvanların bakımları, aşılarının yapılması, işaretlenmesi ve kayıtlarının tutulmasının sağlanması, kısırlaştırılması, alındığı ortama geri bırakılması ve sahiplendirilmelerinin yapılması için hayvan geçici bakımevlerine gönderilmesi gibi yapılan tüm faaliyetlerde yerel hayvan koruma görevlileri ve gönüllü kuruluşlar ile belediye veteriner hekimlerinin koordinasyonunun sağlanmasıyla*" şeklinde düzenlenmiştir.

⁶ CUMALIOĞLU, s. 594; DEMİRCİ, s. 6.

⁷ AKKOYUNLU, s. 31.

⁸ UYUMAZ, s. 171.

II. SAHİPLİ/SAHİPSİZ HAYVANLARIN TÜRK HUKUKUNDAKİ YERİ

Hayvanlara ilişkin genel çerçevede bir tanım yapılması gerekirse; hayvanları, duyu ve hareket yeteneği olan, içgüdüleriyle hareket eden edebilen, bazı şeyleri öğrenebilen ve davranışsal öğrenme ile bilinç kazanabilen canlı varlıklar olarak ifade etmek mümkündür⁹. Tarihte hayvanlara ilişkin ilk hukuki nitelermeye Roma hukukunda rastlanılmakta olup hayvanlar eşya olarak nitelendirilmiştir¹⁰.

Hayvanların konumuna ilişkin düşünsel yaklaşımlara bakıldığında; doktrinde hayvana yönelik bakış açısında insan merkezci düşüncenin en temel özelliğinin değer açısından insanın diğer canlılardan üstün olduğunun düşünülmesi, hatta insanın kendisine tanrısal özellikler yükleyerek yeryüzünü ve canlılarının yaşamına ölçsüz müdahale etmesi olduğu ifade edilmektedir¹¹. Bunun yanında insan merkezli hiyerarşik düşünce dünyası, insanın yanında bazı hayvanları (sahipli ve faydalı) da ekleyerek şekillenmekte olduğu, diğer canlıları ise daha alt tabakada dışlamakta olduğu düşüncesine dayandığından eleştirilmektedir¹².

Günümüzde ise hayvanın hukuki niteliğine ilişkin 3 temel görüş bulunmakta olup bunlar; hayvanları eşya (nesne) olarak kabul eden görüş, hayvanları kişi benzeri olarak kabul eden görüş ve hayvanlar kişi olarak kabul eden görüş olarak ifade edilebilecektir¹³. Hayvanları salt eşya olarak kabul eden görüşe göre hayvan; sahiplenilebilen, alınıp satılan, semeresinden yararlanılan, terkedilebilen ve hatta sebepsiz dahi olsa öldürülebilien bir nesne olarak tanımlanmaktadır. Yine hayvanları hukuksal anlamda eşya olarak kabul eden görüş hayvanların hukuk dünyasının öznesi olamayacağını ve bu yönüyle de hayvan haklarının olamayacağını dillendirmektedir¹⁴.

Diğer taraftan ise Türk hukukunda hayvanlara ilişkin olarak haklarında özel kanun hükümleri uygulandığından tam olarak eşya gibi değerlendirilemeyeceği ifade edilmektedir¹⁵. Hayvanları kişi benzeri olarak kabul eden görüş ise hayvanları hukuken korunması gereken ve kendine has menfaatleri olan bir hukuk öznesi olarak kabul etmektedir¹⁶. Hukuken korunmuş bir hakka sahip olan hayvanın, bu hakka sahip olması itibariyle de salt eşya statüsünden ayrılmış

⁹. UYUMAZ, s. 136; SÜMER, s. 117.

¹⁰ AKBULUT, ÇOBANOĞLU, s. 6.

¹¹ KILIÇ, s. 118.

¹² AŞAR, s. 249.

¹³ KOÇHİSARLIOĞLU, SÖĞÜTLÜ ERİŞGİN, s. 1691; AKÇAAL, s. 18.

¹⁴ AKBULUT, ÇOBANOĞLU, s. 6.

¹⁵ OĞUZMAN, SELİÇİ, OKTAY ÖZDEMİR, s. 10.

¹⁶ KOÇHİSARLIOĞLU, SÖĞÜTLÜ ERİŞGİN, s. 1695.

olması ve kişi benzeri bir duruma gelmesidir. Bir başka ifade ile hayvanlar açısından da sahipli ve sahipsiz yönünden bir ayırım yapılmaksızın; yaşamlarını devam ettirme noktasında hak nesnesi oldukları, doğrudan doğruya yararlandıkları koruma normları kapsamında ve bu normların çizdiği sınırlar çerçevesinde hak öznesi olabilecekleri düşüncesini ifade etmektedir¹⁷.

Bunun yanında HKK ile hayvanlara tanınan haklar sonrasında hayvanların artık eşya olarak kabul edilemeyeceği fakat hayvanlara ilişkin özel düzenleme bulunmadığında eşyaya uygulanan kuralların hayvanlara da uygulanabileceği savunulmaktadır¹⁸. Hak hukuken korunmuş menfaat olarak tanımlanmakta olup bu yönü itibariyle de HKK’de bütün hayvanların yaşama hakkı güvence altına alınmış olduğundan Türk hukukunda da hayvanların statüsünün “kişi benzeri” bir duruma yaklaştığı ifade edilebilecektir.

Hayvanların hukuki statüsüne ilişkin son görüş ise hayvanlara kişilik tanıyan görüş olup bu görüş hayvanlarında insanlar gibi acı çeken bir varlık olduğu, hayvanlarında başkaları lehine feda edilemeyecek haklarının olduğu varsayımı ile hayvanları da kişilik sahibi olduğunu ileri sürmektedir¹⁹. Bir başka ifade ile hayvanların salt eşya olarak görülmesine karşı çıkan görüşlerde özellikle insanlar ve insan dışı hayvanlar arasındaki açık farklılıklara rağmen, hayvanların acı çekme noktasında insanlar ile aralarında bir fark olmadığı ve bu durumun onların da tıpkı bir insan gibi önemsenmesi gereken duyguları ve çıkarları olduğu anlamına geldiği yönündeki değerlendirmeler yer almaktadır. Hayvanların sadece insanla aynı türden olmadıkları gerekçesiyle duygu ve haklarının görmezden gelinmesinin ya da önemsiz görülmesinin kaba ırkçılık veyahut cinsiyetçilik ile aynı mahiyette olduğu yönünde değerlendirmeler de bulunmaktadır²⁰.

Hayvanların hukuki durumuna bakıldığında ise, hayvanlar çevrenin doğal ve tamamlayıcı bir unsuru olduğu da dikkate alınarak günümüzde gelişmiş birçok memlekette hayvanı eşya olarak tanımlayan anlayıştan avdet edilmiş ve hayvanları eşyadan farklı özel bir statüye sokan hukuki düzenlemeler kabul edilmiştir²¹. Türk hukukunda ise hayvanların hukuki konumu noktasında bir netlik olmasa da eşya olarak kabul edilemeyecekleri ama eşyalar için geçerli olan hükümlerin hayvanlar için de uygulanabileceği ifade edilmektedir²². Bu bağlamda HKK’nin hayvan haklarına ilişkin maddeleri incelendiğinde ve hayvanları koruyucu haklar göz

¹⁷ ÇELEBİ, s. 614.

¹⁸ SİRMEN, s. 8; OĞUZMAN, SELİÇİ, OKTAY ÖZDEMİR, s. 13.

¹⁹ AKBULUT, ÇOBANOĞLU, s. 9.

²⁰ ÖZGÜR, s. 11.

²¹ ÖZEN İNCİ, s. 20.

²² NOMER, ERGÜNE, s. 9.

önüne alındığında Türk hukukunda da artık hayvanların salt eşya statüsünden çıkararak “kişi benzeri” bir statüye yaklaştığı söylenebilecektir.

III. TRAFİK KAZASI SONRASINDA HAYVANLARIN TEDAVİ MASRAFLARININ SORUMLULUĞU

Trafikte seyir halinde iken sahipli veya sahipsiz herhangi bir hayvana çarpan bir sürücünün nasıl davranması gerektiği HKK'nin 21'inci maddesi ile açıkça belirlenmiştir. Söz konusu madde “*Bir hayvana çarpan ve ona zarar veren sürücü, onu en yakın veteriner hekim ya da tedavi ünitesine götürmek veya götürülmesini sağlamak zorundadır*” şeklinde düzenlenmiştir. Mezkûr maddenin amir hükmünden de anlaşılacağı üzere trafikte gerçekleşen bir kaza sonrasında bir hayvana zarar veren sürücünün onu en yakın tedavi merkezine götürmesi veya götürülmesini sağlaması gerekmektedir.

Söz konusu hususa ilişkin asıl mesele kaza sonrasında mağdur hayvanın en yakın tedavi merkezine götürülerek tedavisinin sağlanmasından sonra oluşan tedavi giderlerinin nasıl sağlanacağı noktasında toplanmaktadır. Bu konuya ilişkin Sigorta Tahkim Komisyonu'nun hakem kararlarının bazılarında; şoförün sorumluluğunun sadece götürmekten ibaret olduğu, oluşan tedavi faturasını ödemek zorunda olmadığı yönünde görüşler yer bulmaktadır. Yine bazı hakem kararlarında ise şoföre ve hayvana kusur atfı yaparak oluşan zararda sürücünün kusurunun olmadığından bahisle sürücünün, araç malikinin ve onun sigortacısının oluşan tedavi giderlerini ödememesi gerektiği yönünde karar verildiği görülmektedir.

Diğer taraftan ise trafikte oluşan kaza sonrasında en yakın kliniğe götürülen hayvanın tedavi masraflarının nasıl karşılanacağına ilişkin olarak herhangi bir somut düzenleme bulunmamaktadır. Fakat yukarıda ifade edilen kanun maddesinin lafzına bakıldığında “*götürmek veya götürülmesini sağlamak zorundadır*” şeklinde düzenlediği görülmekte olup Kanun koyucu tarafından söz konusu madde ile zararı kimin karşılayacağı noktasında bir tespit içine girilmemiş, öncelikli olarak yaralanmış olan hayvanın tekrar eski sağlığına kavuşturulması amaçlanmıştır. Öyle ki bu yükümlülüğün ihlali halinde yine HKK'nin 28'inci maddesi idari para cezalarını düzenlemiş ve “*21 inci maddeye aykırı hareket edenlere hayvan başına binbeşyüz Türk lirası idarî para cezası*” uygulanması öngörülmüştür²³. Yine 7332 sayılı kanun ile bir ev hayvanını veya evcil hayvanı kasten öldüren kişinin 6 aydan 4 yıla kadar hapis

²³ DÖNMEZ, s. 923.

cezasına çarptırılacağı, hayvanlara HKK'nin 14/a maddesini²⁴ ihlal edecek şekilde acımasız ve zalimce davranılması halinde ise 3 yıla kadar hapis cezası öngörülmüştür²⁵.

Bir diğer taraftan ise hayvanlar açısından da sahipli ve sahipsiz olması yönünden bir değerlendirme yapılmaksızın; yaşamlarını devam ettirme noktasında hak nesnesi oldukları, doğrudan doğruya yararlandıkları koruma normları bağlamıyla da bu normların çizdiği sınırlar çerçevesinde hak öznesi olabilecekleri söylenebilecektir²⁶. Ayrıca Sigorta Tahkim Komisyonu Kararlar Dergisinde de yayımlanan bir kararda "*Sahipsiz bir hayvan dahi olsa, her Türk vatandaşının hayvanların yaşama hakkını koruma yükümlülüğü bulunmaktadır*" şeklinde hüküm kurulmuş ve meselenin yaşam hakkına ve insani yönüne de dikkat çekilmiştir²⁷.

Söz konusu hususa ilişkin olarak konuya bir diğer taraf olan veteriner hekim yönünden bakıldığında ise veteriner hekimin kendisine getirilen ve acil tedavi edilmesi gereken bir sokak hayvanına yaklaşımı "*evrensel tıbbî etik ilkelere uyma yükümlülüğü*" de dikkate alınarak, Veteriner Hekimlik Meslek Etiği Kurallarının çerçevesini oluşturan "*yararlılık, zarar vermeme, adalet ve özerklik*" prensipleri etrafında şekillenmektedir²⁸. Böyle bir durumda veteriner hekim tarafından hayvanın yaşama hakkı öncelenerek ivedilikle gerekli tıbbi girişimlerde bulunulması gerekmektedir. Söz konusu girişim neticesinde hayvana yapmış olduğu tedaviden dolayı veteriner hekim, hayvanı getiren kişi hayvanın maliki olmasa dahi, vekâletsiz iş görme hükümleri kapsamında ücrete hak kazacaktır²⁹. Sorumluluğa ilişkin olarak kaza sonrasında zarar gören sahipsiz hayvanlara ilişkin tedavi giderlerinin karşılanması noktasında sigorta şirketleri lehine çıkan kararlarda dahi "*Zarar, araç sürücüsünün Hayvanları Koruma Kanunundan kaynaklanan yükümlülüğü neticesi bizzat kendisi üzerinde doğan bir zarardır*"³⁰ şeklinde hüküm kurulmuş ve oluşan zarardan sürücünün doğrudan sorumlu olduğuna işaret edilmiştir.

Bu bağlamda zaruret halinde uygulamış olduğu acil tedaviden dolayı veteriner hekim hak etmiş olduğu ücreti, hayvanı kendisine getiren üçüncü kişiden veya hayvanı yaralayan

²⁴ Hayvan Koruma Kanununun 14/a maddesi "*Hayvanlara kasıtlı olarak kötü davranmak, acımasız ve zalimce işlem yapmak, dövme, aç ve susuz bırakmak, aşırı soğuğa ve sıcağa maruz bırakmak, bakımlarını ihmal etmek, fiziksel ve psikolojik acı çektirmek*" şeklinde düzenlenmiştir.

²⁵ <https://www.dha.com.tr/gundem/silivride-kopege-carpip-kacan-surucuye-4-yila-kadar-hapis-istemi-2110101> (E.T. 23.01.2023).

²⁶ ÇELEBİ, s. 614.

²⁷ Sigorta Tahkim Komisyonunun 22.04.2022 tarihli ve K-2022/92279 Sayılı Hakem Kararı, <http://www.sigortatahkim.org/files/karardrgs50.pdf> (E.T. 26.03.2023).

²⁸ SARIYEV, s. 272.

²⁹ ORAL, s. 330.

³⁰ Sigorta Tahkim Komisyonunun 23.04.2022 tarihli 2021.E.280767 Esas ve K-2022/88659 Karar sayılı kararı.

sürücünden, tehlike sorumluluğu da dikkate alınarak aracı işleten malikten veya aracın KZMMS kapsamında sigortacısı olan sigorta şirketinden isteyebilecektir. Sürücünün kaza sonrasında zor durumda olan hayvanı en yakın tedavi merkezine götürmesi açıkça bu hayvanın tedavi masraflarını da karşılayacağı anlamına geldiği şeklinde anlaşılmalıdır.

IV. HAKSIZ FİİL HÜKÜMLERİ KAPSAMINDA HAYVAN TEDAVİ MASRAFLARININ SORUMLULUĞU

A. Fiilin Hukuka Aykırılık Unsuru Yönünden İnceleme

Hukuk düzeni hukuka aykırı eylemlerle, hukuki sonuç bağlamında, bu fiilden doğan zararın tazminini öngörmektedir³¹. Haksız fiile ilişkin bir değerlendirmede ilk olarak fiilin haksızlık boyutunun incelenmesi gerekmektedir³². Trafikte meydana gelen bir kaza sonrasında gerek bir sokak hayvanının gerekse de sahipli bir hayvanın zarar görmesi halinde fiilin hukuka aykırılık sorunu da haksız fiilin önemli bir unsuru olması sebebiyle incelenmelidir.

Söz konusu hasarın sonuçlarına sahipli bir hayvan yönünden bakıldığında; gerek hayvan sahibinin sahip olduğu hayvanın tedavi masrafları noktasında yapmış olduğu giderler yönünden yaşayacak olduğu mamelekinde azalma gerek sahip olduğu hayvanın duymuş olduğu ıstırabın hayvan sahibine olan duygusal etkisi dikkate alınması gerekmektedir. Bunun yanında HKK'nin 4/a maddesi "*Bütün hayvanlar eşit doğar ve bu Kanun hükümleri çerçevesinde yaşama hakkına sahiptir*" hükmü de dikkate alındığında hayvanların da insanlar gibi yaşama hakkı olup bu hakkın korunması gerekmektedir. Bu bağlamda sahipli hayvanlar yönünden yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri kapsamında korunan hukuki yarar söz konusu olup meydana gelen fiilin hukuka aykırı olduğu gayet açıktır.

Diğer taraftan konuya sahipsiz hayvanlar yönünden bakıldığında ise yine yukarıda zikredilen HKK'nin 4/a maddesi kapsamında sahipsiz sokak hayvanlarının da yaşama ve maddi varlığını devam ettirme hakkı olduğu söylenebilecektir. Bununla birlikte yine anılan kanunun 21'nci maddesinin yorumundan sahipsiz sokak hayvanlarının da yaşama ve maddi varlığını devam ettirme hakları koruma altına alınmıştır. Bu yönüyle de sahipsiz sokak hayvanlarının da trafikte kazaya maruz kalması onların HKK ile koruma altına alınan yaşama hakkını açıkça ihlal etmiş olduğundan fiilin hukuka aykırılığı noktasında bir tartışma olmaması gerekmektedir.

³¹ ANTALYA, s. 414.

³² ANTALYA, s. 431.

Yukarıda açıklanan hususlar zaviyesinden trafikte meydana gelen bir kazada, kazanın hem sahipli hem de sahipsiz hayvanlar yönünden hukuka aykırı fiil teşkil etmektedir.

B. Zarar Şartının Oluşup Oluşmadığı Noktasında İnceleme

Yine haksız fiilin önemli kurucu unsurlarından birisi de hukuka aykırı fiil sonrasında zararın oluşup oluşmadığı ile ilgilidir. Her ne kadar bir fiil hukuka aykırı dahi olsa ortada haksız fiilin unsurları gereği tazmin edilmesi gereken bir zararın da mevcut olması gerekmektedir³³. Haksız fiil kapsamında zarar; bir kimsenin kendi kusuru veya rızası olmaksızın hukuken korunan malvarlığı veya şahıs varlığı unsurlarında meydana gelen eksilmedir³⁴. Bu noktada “hukuken korunma” ifadesi son derece önem arz etmektedir. Haksız fiil kapsamında meydana gelen zarara ilişkin olarak zarardan sorumlu kişi meydana gelmiş olan gerçek zararı tam olarak gidermekle yükümlüdür.

Bu bağlamda sahipli hayvanlar yönünden trafikte meydana gelmiş bir kaza sonrasında hayvanın sahibi olan kişinin bu hayvanın tedavisi için yapmış olduğu masraflar yönünden mamelekinde bir azalma olduğu ve bir zararın meydana geldiği açıktır.

Bir zararın oluşup oluşmadığı noktasında asıl muğlaklık sahipsiz sokak hayvanları hususunda yaşanmaktadır. Bu bağlamda yukarıda hayvanların hukuki statüsüne ilişkin yapılan incelemede de hayvanların salt eşya olarak görüldüğü statüden uzaklaşıldığı ve kişi benzeri bir statüye yaklaştığı ifade edilmiştir.

Türk hukukunda hayvanlar, HKK ile getirilen hükümler öncesinde canlı ya da cansız olması yönüyle bir ayırım yapılmaksızın taşınır bir eşya olarak kabul edilmekteydi³⁵. Fakat HKK'nin ve Hayvanların Korunmasına Dair Uygulama Yönetmeliği'nin hayvanların yaşama hakkını güvence altına alan maddeleri başta olmak üzere diğer koruyucu maddelerine bakıldığında, salt eşya olarak görüşten uzaklaşıldığı ve “hak nesnesi” veya “kişi benzeri” bir statüye yaklaştığı ifade edilebilecektir.

Bu yönüyle de yaşama hakları kanun ile güvence altına alınmış olan hayvanlar sahipli veya sahipsiz olmasına bağlı olmaksızın yaşama haklarına müdahale eden bir fiilin sonucu itibariyle oluşan haksız bir fiilin konusunu oluşturabileceklerdir. Bu bağlamda hayvanlar da KTK'nın 85'inci maddesinin “*Bir motorlu aracın işletilmesi bir kimsenin ölümüne veya yaralanmasına yahut bir şeyin zarara uğramasına sebep olursa...*” hükmü kapsamında

³³ EREN, Borçlar, s. 544.

³⁴ ANTALYA, s. 455; TOKER, s. 26.

³⁵ KOÇHİSARLIOĞLU, SÖĞÜTLÜ ERIŞGİN, s. 1710; GÜLŞAH YILMAZ, s. 180.

düzenlenen “bir şeyin zarara uğramasına” kapsamının içine girmektedirler. Yine “şey” kelimesi Arapça kökenli olup “nesne” anlamına gelmektedir. Eşya ise yine “şey” kelimesinin çoğulu olup “şeyler, nesnelere” anlamına gelmektedir³⁶. Bu yönüyle de KTK kapsamındaki düzenlemede kullanılan “şey” ifadesi ile ekonomik değeri olsun ya da olmasın, sahipli olsun ya da olmasın bütün nesnelere kapsar mahiyette düzenlenmiştir. Öyle ki HKK ile hayvanlar salt eşya statüsünden uzaklaşarak, kendilerini koruyan normlar çerçevesinde hak nesnesi oldukları ve “kişi benzeri” bir statüye yaklaştıklarından hayli hayli KTK’nın 85’inci maddesi kapsamının içinde yer alacaklardır.

Diğer taraftan ise KZMMS Genel Şartlarındaki zarar tanımı, dayanak KTK ile öngörülenden farklı olarak daha dar şekilde düzenlenmiştir. KZMMS Genel Şartlarındaki zarar tanımına detaylı olarak değinmeden önce sigortacılık hukukunda önemli bir yeri olan Genel Şartlara değinilmesi yerinde olacaktır.

Genel Şartlar, Sigortacılık Kanunu’nun 11’inci maddesi ile düzenlenmiş olup sigorta sözleşmelerinin kapsam ve sınırlarının ilgili kurumlarca onaylanan ve sigorta şirketleri tarafından aynı şekilde uygulanacak olan genel şartlara uygun olarak düzenleneceği ifade edilmiştir³⁷. Bir başka ifade ile Sigorta sözleşmelerinin içeriği ve kapsamı ilgili kurumlar tarafından yayımlanan genel şartlara uygun olmak zorundadır³⁸. Bir diğer ifadeyle genel şartlar, sigorta sözleşmesini çatısı olup uygulamaya ilişkin çerçeveyi tespit etmektedir³⁹. Bu bağlamda herhangi bir sigorta branşında, aksi yine genel şartlarca öngörülmedikçe, genel şartlar ile teminat altına alınan bir risk sigortacı tarafından sözleşmede teminat dışına çıkarılmayacaktır⁴⁰. Veyahut tam tersi şekilde genel şartlar ile teminat dışından tutulan bir durum sigortacı tarafından daha ilave prim dahi alınsa yine de sözleşmenin kapsamının içine sokulamayacaktır⁴¹. Genel şartlar kamusal merciler tarafından yayımlanması nedeniyle idari düzenleyici işlem olarak görülmekle birlikte, yapılan sigorta sözleşmelerinin çerçevesini ve ana muhteviyatını belirlemesi yönüyle de “genel işlem şartlarına” benzemektedir⁴². Fakat Yargıtay tarafından genel şartların, sözleşme taraf olmayan kamu idaresi tarafından tesis edilmesi

³⁶ Türk Dil Kurumuna göre “şey” sözcüğü Arapça kökenli bir zamir olup “madde, eşya, söz, olay, iş, durum vb.nin yerine kullanılan, belirsiz anlamda bir söz” olarak ifade edilmiştir. <https://sozluk.gov.tr/> (E.T. 01.04.2023).

³⁷ KENDER, s. 32.

³⁸ KAYIHAN, BAĞCI, s. 102.

³⁹ GÜNAY, s. 23.

⁴⁰ ÖZDAMAR, DOĞAN, s. 23.

⁴¹ KAYIHAN, BAĞCI, s. 102.

⁴² YAZICIOĞLU, ŞEKER ÖĞÜZ, s. 14.

sebebiyle statüsünün genel işlem şartları olarak görülemeyeceğini ifade edilmiştir⁴³. Yine genel şartlara ilişkin olarak Anayasa Mahkemesi tarafından bir kararda, Anayasanın sözleşme hürriyetini düzenleyen 48'inci maddesine atıf yapılmış ve yine temel hak hürriyetlerin özlerine dokunulmaksızın ancak kanunla sınırlanabileceğini ifade eden 13'üncü maddesine değinilerek, *“Anayasa'nın anılan maddesi kapsamında, sözleşme özgürlüğünü sınırlamaya yönelik bir kanuni düzenlemenin şeklen var olması yeterli olmayıp kanuni düzenlemelerin keyfiliğe izin vermeyecek şekilde belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir nitelikte olması gerekir”* şeklinde değerlendirmede bulunulmuştur⁴⁴. Genel şartlar her ne kadar sözleşmede zayıf olan sigortalıyı korumak için geliştirilmiş olsa da mezkûr Anayasa Mahkemesinin değerlendirmesi de göz önüne alınarak, Sigortacılık Kanununun 11'nci maddesi ile idareye, herhangi bir sınır veyahut kayıt koymaksızın, genel ve soyut bir yetkiyle, bütün sigortacılık faaliyetlerine ilişkin idari düzenleyici işlem tesis etme yetkisi verilmesi Anayasanın 13 ve 48'inci maddeleri bağlamında ayrıca tartışılmalıdır.

Genel şartların hukuki dayanağı genel anlamda Sigortacılık Kanunu olsa da KTK örneğinde olduğu gibi bazı özel kanun niteliğindeki düzenlemelerde de ilgili alanda, yapılacak sigortalara ilişkin genel şartlara atıf yapılmıştır. Bu yönüyle de KZMMS Genel Şartları dayanağını hem Sigortacılık Kanununda hem de KTK'dan almaktadır.

Sigorta Tahkim Komisyonu kararlarında, sokak hayvanlarının uğramış olduğu haksız fiil sonucunda zararın oluşup oluşmadığı ise KZMMS Genel Şartlarındaki zarar tanımı çerçevesinde ele alınmıştır. KZMMS Genel Şartlarında *“Zarar: Motorlu bir aracın işletilmesi ile oluşan bir trafik kazası sonucunda üçüncü şahısların ekonomik değeri olan mal varlığında doğrudan azalma olmasına veya vücut bütünlüğünde eksilmeye, sürekli sakatlığa veya ölümüne sebebiyet verilmesi nedeniyle ilgililerin uğradıkları bu Genel Şartlar ile içeriği belirlenen maddi kayıpları”* şeklinde ifade edilmiştir⁴⁵. Söz konusu maddenin lafzına bakıldığında zararın çerçevesi; üçüncü şahısların ekonomik değeri olan mal varlıklarındaki doğrudan azalma ve vücut bütünlüğündeki eksilme, sürekli sakatlık hali, destekten yoksun kalmaya ilişkin ölüm hali olarak çizilmiştir. KZMMS Genel Şartları kapsamında çerçevesi çizilmiş olan zarar kavramına bakıldığında trafik kazası sonrasında zarara uğrayan sokak hayvanlarının uğramış oldukları zararın hukuksal olarak “zarar” kapsamı içinde bulunmadığı görülmektedir. Fakat normlar hiyerarşisinin açık ilkeleri gereği olarak idari düzenleyici işlem mahiyetinde olan “Genel

⁴³ Yargıtay 17'inci Hukuk Dairesinin 08.05.2018 tarihli, 2017/4323 Esas ve 2018/4743 Karar sayılı kararı.

⁴⁴ Anayasa Mahkemesinin 17.07.2020 tarihli, 2019/40 Esas ve 2020/40 Karar sayılı kararı.

⁴⁵ Karayolları Zorunlu Mali Mesuliyet Sigortası Genel Şartları m. A.2/d.

Şartlar” asla dayanak kanuna aykırı olamayacakları gibi dayanak kanunun çizmiş olduğu sınırı da daraltamayacaklardır⁴⁶. Bu bağlamda KTK’nın 85,91 ve 92’inci maddeleri ile çizmiş olduğu sınırın KZMMS Genel Şartları ile daraltılması hukuken mümkün değildir. Her ne kadar KTK’nın 85,91 ve 92’nci maddelerine aykırı olarak sigortacının sorumluluğunu daraltan KZMMS Genel Şartları hukuken geçerli ve yürürlükte olsa da dayanak kanunun açık hükmü mevcut iken KZMMS Genel Şartlarını esas alınmasına lüzum bulunmamakta olup sarfinazar edilmesi gerekmektedir⁴⁷.

Sahipsiz sokak hayvanlarının uğramış oldukları haksız fiil sonucu herhangi bir zararın oluşup oluşmadığı, ilgili mevzuat olan HKK’nın 4/a maddesinin “*Bütün hayvanlar eşit doğar ve bu Kanun hükümleri çerçevesinde yaşama hakkına sahiptir*” hükmü gerekse de aynı kanunun 21’inci maddesinin “*Bir hayvana çarpan ve ona zarar veren sürücü, onu en yakın veteriner hekim ya da tedavi ünitesine götürmek veya götürülmesini sağlamak zorundadır*” hükmü ve HKK’nin idari para cezalarını düzenleyen 28’nci maddesinin “*“21 inci maddeye aykırı hareket edenlere hayvan başına binbeşyüz Türk lirası idarî para cezası”* hükmü çerçevesinde ele alınması gerekmektedir. Ayrıca kaza sonrasında zarar gören sahipsiz hayvanlara ilişkin tedavi giderlerinin karşılanması noktasında sigorta şirketleri lehine çıkan kararlarda dahi “*Zarar, araç sürücüsünün Hayvanları Koruma Kanunundan kaynaklanan yükümlülüğü neticesi bizzat kendisi üzerinde doğan bir zarardır*”⁴⁸ şeklinde hüküm kurulmuş ve kaza sonrasında bir zararın oluştuğu tespiti yapılmıştır.

Bu bağlamda trafik kazası sonrasında bir sokak hayvanına zarar veren kişinin ivedilikle o hayvanı en yakın hekim veya tedavi ünitesine götürmesi yasal bir zorunluluk olup söz konusu hayvanın tedavi masrafları da hayvana zarar veren kişi tarafından karşılanması gerektiği yukarıda değinilmiştir. Burada zarar haksız fiil sonucu sokak hayvanının üzerinde oluşmakta ise de zararın giderilmesine yönelik tedavi masraflarına bakan ekonomik tezahürü; aracın sürücüsü veya tedavi masraflarını üstlenen kişinin üzerinde görünmektedir. Söz konusu durumda tedavi masraflarını karşılayan kişinin mamelekindeki azalma açıkça zararı ortaya koymaktadır.

C. Kusur ve İlliyet Bağı Şartının Oluşup Oluşmadığı Noktasında İnceleme

TBK kapsamında haksız fiile ilişkin kusur, kişinin işlemiş olduğu bir fiilden sorumlu tutulabilmesi şeklinde ifade edilebilecektir. Kusur tazminat hukukunda da haksız bir fiil ile

⁴⁶ KULUÇLU, s. 12.

⁴⁷ Karşı görüş için bkz. GÜLŞAH YILMAZ, s. 180 vd.

⁴⁸ Sigorta Tahkim Komisyonun 23.04.2022 tarihli 2021.E.280767 Esas ve K-2022/88659 Karar sayılı kararı.

zarara sebep olan bir kişinin bu eyleminden ve eylemin sonucu olarak sebep olduğu zarardan sorumlu tutulabilmesi anlamına gelmektedir⁴⁹.

Bu bağlamda trafikte zarara uğrayan hayvana ilişkin inceleme, hayvanın sahipli olup olmaması noktasında ikiye ayrılmaktadır. Sahipli bir hayvanın trafikte zarara uğraması halinde hem araç sürücüsünün somut olaydaki kusuru hem de TBK'nın 67'nci maddesi kapsamındaki hayvan bulunduranın sorumluluğuna ilişkin hususlar dikkate alınarak tespit edilmesi gerekecektir⁵⁰. Trafikte sahipli bir hayvanın zarar görmesi halinde, somut olayın özellikleri dikkate alınarak hem hayvan sahibinin, hayvana ilişkin özen yükümlülüğünü yerine getirip getirmemesi noktasında hem de sürücünün KTK noktasında kusurları dikkate alınarak belirlenmelidir. Örnek olarak karayolunda yola hayvanın çıkabileceğine ilişkin bir levha var iken hızını yolun şartlarına göre azaltmayan ve kazaya neden olarak hayvana çarparak zarar veren sürücü somut olayın şartlarına göre asli kusurlu olabilecektir. Bunun yanında aksi bir durum ise hayvan üzerinde bakım ve özen yükümlülüğünü yerine getirmeyerek başıboş bırakan hayvan sahibinin, bu hayvanın vermiş olduğu zararlardan da TBK'nın 67 ve 68'inci maddeleri kapsamında sorumlu olacağı açıktır. Bir başka örnekte de hayvan sahibinin gece vakti koyunlarını yerel yönetimlerce izin verilen sahanın dışında ve karayoluna yakın bir yerde otlatması, hayvanların gözetiminin ihlal etmesi ve kazanın oluşmasına ilişkin bir olayda da hayvan sahibinin kusuru söz konusu olabilecektir.

Kusura ilişkin asıl sorun ise sahipsiz sokak hayvanları yönünden yaşanmaktadır. Sigorta Tahkim Komisyonu'nda sahipsiz sokak hayvanlarının tedavi masraflarının ödenmesine ilişkin bazı başvurularda sigorta hakemlerinin kazaya ilişkin kusur bilirkişisi ataması yaptıkları da görülmekte hem sokak hayvanı kedi veya köpeğe hem de sürücüye ilişkin kusur değerlendirilmesinin yapıldığı dosyalara rastlanılmaktadır.

Bu noktada kusura ilişkin olarak tehlike sorumluluğuna değinmek gerekmektedir. Tehlike sorumluluğu, varlıkları ve icraları ile başkaları için genel tehlike oluşturan tesis, işletme ve faaliyetlerin sebep oldukları zararı tazmin etmesi gerektiği anlayışına dayanmaktadır⁵¹. Tehlike sorumluluğunda sorumluluk için, kusurun var olup olmadığına bakılmaksızın, gerçekleşen zarar ile tehlikeli tesis işletme ve faaliyetler arasında illiyet bağı kurulması yeterli kabul edilmektedir⁵². Bu yönüyle, tehlike sorumluluğu, sorumluluk türleri içinde sonuçları

⁴⁹ EREN, Borçlar, s. 565.

⁵⁰ HALİL YILMAZ, s. 223.

⁵¹ İNAN, YÜCEL, s. 430.

⁵² ANTALYA, s.660.

bağlamında çok ağır yükümlülükler içermektedir⁵³. Bir başka ifadeyle tehlike sorumluluğu kusurdan bağımsız bir sorumluluk türü olup en ağır kusursuz sorumluluk türü olarak ifade edilmektedir. Bir kimsenin tehlike sorumluluğuna dayalı olarak sorumlu tutulabilmesi için, kusurlu olması ya da objektif özen veya gözetim görevini ihlal etmesi gerekmektedir⁵⁴.

Tehlike sorumluluğu TBK'nın 71'inci maddesi ile düzenlenmiş olsa da TBK'nın 71/3'üncü maddesi özel sorumluluklara ilişkin hükümleri saklı tutması sebebiyle KTK ve diğer kanunlarda geçen tehlike sorumluluğuna ilişkin özel hükümler geçerliliğini korumaya devam etmiştir⁵⁵.

Bu bağlamda KTK'nın 85/1'inci maddesi ile zarara motorlu aracın işletilmesinin sebep olması halinde, işleyen hakkında tehlike sorumluluğu öngörülmüştür. Söz konusu madde kapsamında sorumluluğun motorlu taşıt aracının işletilmesine bağlandığı görülmektedir. Bu itibarla, işletenin sorumlu olması için, zarara, aracın işletilmesinin sebep olması gerekmekte olup burada sorumluluğun temeli işletme tehlikesi, türü ise tehlike esasına dayalı işletme sorumluluğudur⁵⁶. İşletme tehlikesi gerçekleştiği anda, işletenin sorumluluğu doğmakta olup hayatın olağan akışı içinde yaşanan tecrübeler, trafik kazalarının ve ondan doğan zararların başlıca ve en önemli sebebinin motorlu aracın işletilmesi olduğu gerçeğini teyit etmektedir⁵⁷. Tehlike sorumluluğu bağlamında kusura ilişkin ispat yükü, kusursuzluğu noktasında sorumluluğu taşıyan kişinin uhdesinde olup KTK'nın 85/1-2 maddeleri kapsamında mücbir sebep, zarar görenin ağır kusuru veya üçüncü kişinin ağır kusurunun mevcudiyeti gerektiği gibi işleteni sorumluluktan kurtarabilmesi için de kendisinin veya fiillerinden sorumlu oldukları kimselerin hiçbir kusurunun olmadığını ispat etmesi gerekmektedir⁵⁸.

Diğer taraftan Sigorta Tahkim Komisyonu'nda verilmiş bazı hakem kararlarında kusura ilişkin değerlendirmelere bakıldığında “*Kusur yönünden de, sahipli hayvanlar için kusur kavramı, hayvan sahibinin kusuru anlamında değerlendirilerek, tespit ile sonuca gidildiğinden ve araç işletilmesi bir anlamda tehlike sorumluluğu ile iç içe geçmiş bulunduğundan, sahipsiz hayvanlar yönünden, bir kusur değerlendirmesi yapılmaksızın işletenin sorumluluğuna gidilmesi insani gelişmişlik düzeyinin bir sonucu olsa gerektir*” şeklinde bir değerlendirmede

⁵³ SARIHAN, s. 1178.

⁵⁴ KORKUSUZ, s. 92.

⁵⁵ İKİZLER, s. 3255.

⁵⁶ EREN, Borçlar, s. 694.

⁵⁷ EREN, Sorumluluk, s. 160.

⁵⁸ SARIHAN, s. 1189.

bulunulmuş⁵⁹ ve araç işletilmesi bir anlamda tehlike sorumluluğu ile iç içe geçmiş bulunduğundan, sahipsiz hayvanlar yönünden, bir kusur değerlendirmesi yapılmasının gereksiz olduğuna işaret edilmiştir.

Yine Sigorta Tahkim Komisyonu İtiraz Hakem Heyeti kararında “Somut uyumsuzlukta, işletene ve eylemlerinden sorumlu olduğu kişilere, usul ve fûruna ait olmayan ve kaza sonrası yaralanan sahipsiz hayvanın tedavisi için sarf edilen giderlerin ZMMS teminatı kapsamında olduğu, gerçekleşen kazada hayvana kusur atfedilemeyeceği gibi, işletenin de kusursuz sorumluluk hükümlerine tabi olması sebebiyle hayvanın tedavisi için faturası ibraz edilen 7.373,76 TL zararın tamamından davalının sorumlu olduğuna karar verilmiştir” şeklinde hüküm kurulmuş⁶⁰ gerçekleşen kazada hayvana kusur atfedilemeyeceği açıkça ifade edilmiştir.

Bunun yanında Sigorta Tahkim Komisyonu Kararlar Dergisi’nde de yayımlanan bir kararda “Köpeğin sahipsiz olması halinde kime kusur verilecektir. Bu duruma yanıt olarak, 5199 Kanununun 4/b maddesindeki “Sahipsiz hayvanların da, sahipli hayvanlar gibi yaşamları desteklenmelidir.” hükmü yok sayılıp yoldaki köpek için “ezilmeye zaten müstehak” olduğu ileri sürülemeyeceğine göre, kusur belirlemesinin evcil hayvana sahip çıkılıp çıkılmamakla ilgisi olmayıp, kazadaki eylemin ve eylemsizliğin değerlendirilmesinden ibaret olduğunu kabul etmek gerekir. Aksi düşüncenin savunulması, hukuki iradesini kullanma ve sorumluluk yönünden evcil hayvandan çok da farklı konumda olmayan ve veli/vasi desteğine ihtiyacı bulunan bir küçük çocuğu veya bir engelliği yol kenarında ve hatta yol ortasında durmakta iken, dalgınlığı sebebiyle görmeyip ezen sürücüyü de kusursuz kabul etmeyi gerektirirdi ki, bu kadar hukuk dışı bir düşüncenin kabulü mümkün değildir. Esasen tehlike sorumluluğu ilkesi gereği sorumluluktan kurtulma sebeplerinin ve hiç kusursuz olduğunun ispatı işletene ve onun sigortacısına aittir. Bu nedenle, somut olayda sigortalı işletenin hukuki sorumluluktan kurtulmasını sağlayacak bir delil sunulmadığına göre tehlike sorumluluğu ilkesi gereği davalının zarardan hukuken sorumlu olduğu kanaatine varılmıştır” şeklinde hüküm kurulmuş⁶¹ tehlike sorumluluğu ilkesine atıf yaparak hukuki sorumluluktan kurtulmaya yönelik bütün tedbirlerin alındığına ilişkin ispat külfetinin işleten veya onun sigortacısında olduğu açıkça vurgulanmıştır.

⁵⁹ Sigorta Tahkim Komisyonu İtiraz Hakem Heyetinin 09.04.2022 tarihli 2021.E.174714 Esas ve 2022.i.10635-2022/İHK-16257 Karar sayılı Kararı.

⁶⁰ Sigorta Tahkim Komisyonu İtiraz Hakem Heyetinin 22.04.2022 tarihli ve 2021.E.163078 Esas, 2022.i.6016-2022/İHK-19012 Karar sayılı kararı.

⁶¹ Sigorta Tahkim Komisyonu Hakem Kararları Dergisi, s. 29, (Sigorta Tahkim Komisyonunun 22.04.2022 tarihli ve K-2022/92279 Sayılı Hakem Kararı).

Yukarıda ifade edilen kararlar kapsamında da değinildiği üzere kusura ilişkin bir değerlendirmenin yapılabilmesi için kişiler yönünden dahi irade sahibi ve ayırt etme gücüne sahip olunmasını gerektirmektedir. Sahipli hayvanlar yönünden dahi kusur atfi hayvana değil hayvanın gözetiminden sorumlu olan sahibi yönünden yapılmaktadır⁶². Sahipsiz sokak hayvanlarına ilişkin meydana gelen bir zararda iradesi ve ayırt etme gücü olmayan sokak hayvanına kusur atfi yapmanın söz konusu olmayacağı düşünülmektedir.

Bu bağlamda sahipsiz sokak hayvanlarının uğramış olduğu zararlarda haksız fiilin kusura ilişkin tipiklik şartının uygulama imkânı söz konusu olmadığı, somut bir olayda HKK'nin 21 ve 28'inci maddeleri ile tehlike sorumluluğuna ilişkin esaslar dikkate alınarak sürücünün tam kusurlu addedilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

Diğer taraftan haksız fiile ilişkin bir diğer şart olan illiyet bağına bakıldığında ise meydana gelen zarar ile yaşanan olayın arasında uygun bir nedensellik bağının olması gerekmektedir⁶³. İlliyet bağının tespiti noktasında uygulamada ve öğretide hâkim görüş, uygun nedensellik bağı teorisidir. Bu teoriye göre illiyet ya da nedensellik bağı, bir eylemin olağan hayatın akışına ve hayat tecrübelerine göre sebep olabileceği zararlar ile olan mantıksal nedensellik ilişkisidir⁶⁴. Sigorta hukuku bağlamında ise illiyet, oluşan zarar ile güvence altına alınan riziko arasındaki ilişkidir⁶⁵. İlliyet veya nedensellik bağı, inceleme konumuz bağlamında hayvanın sahipli veya sahipsiz olmasının bir önemi olmaksızın oluşan zarar ile hukuka aykırı fiilin arasındaki uyumu işaret etmelidir. Sahipli veya sahipsiz hayvanların trafikte yaşamış oldukları kaza bağlamında nedensellik bağı, kazanın oluş şekli ile hayvanda ve araçta meydana gelen zararın uyumlu olması gerekliliğidir.

V. SİGORTA ETTİREN VE SİGORTACININ SORUMLU OLUP OLMADIĞI YÖNÜNDEN İNCELEME

Yukarıda açıklanan bölümlerde HKK'nin 21'nci maddesi gereğince trafikte herhangi bir hayvana zarar veren kişinin, yaralanmış durumdaki hayvanı en yakın tedavi merkezine götürerek tedavisini yaptırması gerektiği açıkça izah edilmiştir. Yine bir hayvana zarar veren kişinin bu hayvanın tedavisi için yapılmış olan masrafları da üstlenmesi gerektiği yukarıda açıklanmıştır. Bu bölümde ise sürücünün üstlenmiş olduğu bu masrafların KZMMS kapsamına

⁶² ŞAHİN, s.31-32

⁶³ AYAN, s. 263.

⁶⁴ KARABAYIR, s. 25.

⁶⁵ KENDER, s. 329.

girip girmeyeceği, oluşan zarardan aracın sigorta şirketinin KZMMS kapsamında sorumlu olup olmayacağı incelenecektir.

Öncelikle KTK'nın "*İşleten ve araç işleticisinin bağlı olduğu teşebbüs sahibinin hukuki sorumluluğu*" başlıklı 85/1'inci fıkrası "*Bir motorlu aracın işletilmesi bir kimsenin ölümüne veya yaralanmasına yahut bir şeyin zarara uğramasına sebep olursa, motorlu aracın bir teşebbüsün unvanı veya işletme adı altında veya bu teşebbüs tarafından kesilen biletle işletilmesi halinde, motorlu aracın işleteni ve bağlı olduğu teşebbüsün sahibi, doğan zarardan müştereken ve müteselsilen sorumlu olurlar*" şeklinde düzenlenmiş olduğu görülmektedir. Yine KTK'nın 85/5'inci fıkrasında "*İşleten ve araç işleticisi teşebbüsün sahibi, aracın sürücüsünün veya aracın kullanılmasına katılan yardımcı kişilerin kusurundan kendi kusuru gibi sorumludur*" hükmüne yer verilmiştir

Yukarıda ifade edilen mevzuat hükümlerinde de anlaşıldığı gibi gerek bir aracın işletilmesi sebebiyle meydana gelen zararlar gerekse de aracın sürücüsünün aracın işletilmesi sırasında neden olmuş olduğu zararlardan aracın işleteni yani maliki doğrudan ve müteselsilen sorumludur.

Bu bağlamda KTK'nın "*Mali sorumluluk sigortası yaptırma zorunluluğu*" başlıklı 91'nci maddesi "*İşletenlerin, bu Kanunun 85 inci maddesinin birinci fıkrasına göre olan sorumluluklarının karşılanmasını sağlamak üzere mali sorumluluk sigortası yaptırmaları zorunludur*" şeklinde düzenlenmiştir. Söz konusu madde ile KTK'nın 85'nci maddesi ile işletenin sorumluluğunu gerektiren bütün zararların karşılanması için trafik sigortası yaptırması öngörülmüş ve zorunlu hale getirilmiştir. Fakat KTK'nın 92'nci maddesi ile de işletenin KTK'nın 85'nci maddesi kapsamında sorumlu olduğu zararlardan hangilerinin KZMMS kapsamında olmadığı istisnai ve tahdidi olarak yani sınırlı sayıda tespit edilmiştir⁶⁶.

Şu husus önem arz etmektedir ki kanun koyucu KZMMS kapsamını, işletenin sorumluluğu yönünden müteselsil tutmuş sadece işletenin sorumluluğunun devam ettiği fakat sigortacının KZMMS kapsamında sorumlu olmadığı hususları istisnai, tahdidi ve sınırlı olarak saymıştır⁶⁷.

KTK'nın 92'nci maddesi gereğince KZMMS kapsamında sigortacının sorumlu olmadığı zararlardan bazılarında değinilmesi gerekirse, trafikte oluşan kaza sonrasında KZMMS kapsamında sigortacı; motorlu araçta taşınan eşyanın uğrayacağı zararlardan, manevi tazminata

⁶⁶ BOZER, s. 153.

⁶⁷ AŞÇIOĞLU, s. 110; BOZER, s. 153.

ilişkin taleplerden, hak sahibinin kendi kusuruna denk gelen tazminat taleplerinden sorumlu değildir⁶⁸. Bunun yanında sigortacı yine, ilgililerin, sigortalının sorumluluk riski kapsamında olmayan tazminat taleplerinden, destekten yoksun kalan hak sahibinin, destek şahsının kusuruna denk gelen tazminat taleplerinden, gelir kaybı, kâr kaybı, iş durması ve kira mahrumiyeti gibi dolaylı zararlardan da sorumlu olmayacaktır⁶⁹.

KTK'nın 92'nci maddesi detaylı olarak incelendiğinde yukarıda açıklanan ve trafikte hayvanlara verilen zararlara ilişkin tazminatın kapsam dışında bırakılmadığı görülmektedir.

Bu bağlamda trafikte meydana gelen kaza sonrasında sahipli veya sahipsiz hayvanda meydana gelen yaralanmalardan gerek HKK'nın 21'nci maddesi gerekse de KTK'nın 85'inci maddesi bağlamında işleten ve sürücü müteselsil olarak sorumludur. Söz konusu zarar KTK'nın 91'nci maddesi sigortacının genel sorumluluğu kapsamında olup yine KTK'nın 92'nci maddesi ile kapsam dışında tutulan istisnai hallerden birisi değildir.

Bunun kapsamda trafikte meydana gelen kaza neticesinde yaralanan sahipli veya sahipsiz hayvanının tedavisi için yapılan masrafların sürücü, işleten veya üçüncü kişi tarafından karşılanması halinde, yapılan bu masraf sigorta şirketinden talep edilebilecektir. Hatta bu zararın üçüncü kişi tarafından karşılanması ve KTK'nın 85'inci maddesi kapsamında işletenden talep edilmesi halinde, söz konusu talebin işleten tarafından doğrudan KZMMS kapsamında sigortacısına ihbar edilmesi gerekmektedir⁷⁰.

Diğer taraftan ise, uygulamada kaza sonrası sahipli veya sahipsiz hayvanın tedavisini yaptıran işleten, KTK'nın 85'inci maddesi kapsamında oluşan zararı resen kendisi gidermiş olduğundan, sigortacısının yerine gidermiş olduğu bu zararın kendisine tazminini talep edebilecektir. Bu durum kaza sonrasında hak sahibinin alacağını karşılamak durumunda kalan sigortalının ödemiş olduğu zararı sigorta şirketine rücu etmesiyle paralellik göstermektedir⁷¹.

⁶⁸ ÖZBOLAT, s. 262; ÇEKER, s. 273

⁶⁹ KAYA, AKIN, BAHAR, CANBAZ, ÇAVUŞOĞLU, DOĞAN, KARAMAN, ÖZKAN, SAVİ, ULUSOY, YURTSEVER, s. 359.

⁷⁰ Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Mesuliyet Sigortası Genel ŞartlarıB.1/2-4 maddesi "Dava açılması halinde, sigortalının ihbarı ile sigortacı takip ve idare etmek üzere davaya her aşamada dahil olur. Sigortacı karşı taraf lehine hükmedilen dava masrafları ile mahkemece hükmedilen karşı taraf avukatlık ücretlerini ödemekle yükümlüdür. Şu kadar ki, hükmolunan tazminat sigorta bedelini geçerse, sigortacı bu masrafları sigorta bedelinin tazminata oranı dahilinde öder" şeklinde düzenlenmiştir. Söz konusu madde ile riziko sonrası borcun sigortacılığın ana mantığı ve mahiyeti itibarıyla sigorta şirketi tarafından ödenmesi asıldır. Bu durum zaruri hallerde sigortalı borçlu tarafından yerine getirilen borcun sigortacıya rücu edilmesini de kapsamaktadır.

⁷¹ Yargıtay 17'nci Hukuk Dairesinin 04.03.2019 tarihli ve 2016/4218 Esas ve 2019/2386 Karar sayılı kararında "Davacının istemi, işleten tarafından kendisine tahsis edilen araç ile 3. Kişilere verdiği zararı yargı kararı ve icra takibi ile kendisinin ödemek zorunda kaldığı, ödediği bu bedelin, davalı trafik sigortacısından rücu en

SONUÇ

HKK ve HKK kapsamında ihdas edilen uygulama yönetmeliği ile sahipli ve sahipsiz hayvanların sorumluluğuna ilişkin esaslar detaylı olarak tespit edilmiştir. HKK kapsamında hayvan sahiplenen kişinin; bu hayvanın bakımından, uygun ortamda barınmasından, fitri ve davranışsal ihtiyaçlarının karşılanmasından, sağlığının korunmasından, bu hayvanını çevreye ve insana verebileceği zararların önlenmesinden ve hayvanların vermiş oldukları zararlardan doğrudan sorumlu olduğu düzenlenmiştir. Bunun yanında sahipsiz sokak hayvanlarına ilişkin olarak sorumluluk yerel yönetimlere bırakılmıştır. Yerel yönetimlerin sorumluluğu; sahipsiz hayvanların bakımlarının ve aşılarının yapılması, işaretlenmesi ve kayıtlarının tutulmasının sağlanması, kısırlaştırılması, alındığı ortama geri bırakılması ve sahiplendirilmelerinin yapılması için hayvan geçici bakımevlerine gönderilmesi çerçevesinde şekillenmektedir. Bu bağlamda sahipsiz sokak hayvanları üzerinde yerel yönetimlerin sorumluluğunun hayvanın malikinin sorumluluğundan çok farklı olduğu söylenebilecektir.

Trafikte zarar görmüş hayvanlara ilişkin olarak HKK'nin 21'nci maddesi ile kazaya sebep olan sürücüye yararlanan hayvanın en yakın tedavi merkezine götürmesinin veya götürülmesini sağlamanın zorunlu olduğu düzenlenmiştir. Yine bu kurala riayet etmeyenler hakkında anılan kanunun 28/m maddesi ile de yaptırım öngörülmüştür. Bu bağlamda kanun koyucu öncelikle HKK'nin 4'üncü maddesi bağlamında sokak hayvanın yaşama hakkını öncelemiştir. Bunun yanında gerek kanunun doğrudan sürücüye bu yükümlülüğü yüklemesi gerekse de genel hükümler bağlamında sorumluluğun sürücü üzerinde doğması sebebiyle de sürücünün oluşan zarardan doğrudan sorumlu olacağı değerlendirilmektedir. Yine meseleye kazaya sebep olan sürücünün sorumluluğunun sadece en yakın en yakın veteriner hekim ya da tedavi ünitesine götürmek veya götürülmesini sağlamak olduğunu düşündüğümüzde, bu hayvanın tedavi masraflarının karşılanması hususunda genel hükümlere müracaat edildiğinde

tahsiline ilişkin olup, davacının giderilmesini istediği zarar, kendisinin doğrudan uğradığı bir zarar değildir. Dava konusu edilen alacak, zarara uğrayan 3. kişilere ödenmek zorunda kalınan bedelden ibarettir. Bu itibarla; davacı, doğrudan kendisinin uğradığı zarardan dolayı talepte bulunmuşcasına, davalı sigortacı karşısında 3. kişi olmadığı için talep hakkının bulunmadığı şeklindeki gerekçe ve kabul yerinde değildir.” şeklinde hüküm kurulmuş ve hak sahibinin zararını gideren işletenin hak sahibinin haklarına halef olacağı açıkça ifade edilmiştir. Benzer nitelikte Yargıtay 17'inci Hukuk Dairesinin 09.06.2016 tarihli 2016/8593 Esas ve 2016/7063 Karar sayılı kararında “Davacı araç işleteni olup zarar görenin zararını ödedikten sonra ihtiyari mali sorumluluk sigortası genel şartlarının 1. maddesinde belirtildiği şekilde işletene düşen hukuki sorumluluğu teminat altına alan sigortacısından ödediği tazminatı rücu talep etmiştir. Somut olayda; davanın sürücüsünün kusurlu hareketi nedeniyle meydana gelen kazada dava dışı ...'ın yaralandığı ve tedavi gördüğü açıktır. Buna göre manevi tazminatın şartlarının oluştuğunun kabulü gerekmektedir. Açıklanan nedenlerle davacının manevi zararlar için; davacının zarar sorumlusuna yaptığı ödeme kadar davalı sigortacısına başvurabileceğinin kabulü gerekirken yazılı gerekçe ile davanın reddine karar verilmiş olması doğru görülmemiştir” şeklinde hüküm kurulmuştur.

dahi yine TBK'nın haksız fiil hükümleri karşısında bu borcun sürücü ve işleten üzerine doğduğu görülmekte olup KTK'nın 85 ve 91'inci maddesi kapsamında işletenin ve KZMMS kapsamında sigortacısının da bu borçtan müteselsil sorumlu olduğu anlaşılmaktadır.

Bunun yanında sahipsiz sokak hayvanlarının trafikte yaralanması neticesinde KZMMS Genel Şartlarının tanım ve kapsamına giren bir zararın oluşmadığı yönünde görüşe değinmek gerekirse; Türk hukukunda hayvanların kendilerini koruyan normlar dikkate alındığında salt eşya olmaktan çıkmış ve "kişi benzeri" bir statüye yaklaşarak "hak nesnesi" oldukları söylenebilecektir. Bu bağlamda KTK'nın 85'nci maddesi ise eşyalara yönelik zararın kapsamını "*...yahut bir şeyin zarara uğramasına sebep olursa...*" şeklinde düzenlemiş ve herhangi bir sınır koymamıştır. KTK'nın 85'nci maddesi açıkça ekonomik değeri olsun veyahut olmasın eşyaya ilişkin meydana gelen bütün zararları kapsayacak mahiyette düzenlenmiştir. Bu kapsamda KTK'nın 85'inci maddesinin bir hak nesnesi haline dönüşen bütün hayvanları kapsadığı söylenebilecektir.

Diğer taraftan KTK kapsamında hazırlanan KZMMS Genel Şartları dayanak kanuna aykırı şekilde zarar tanımını daraltmış ve üçüncü kişilerin mallarında meydana gelen azalma olarak belirlemiştir. Elbette normlar hiyerarşisinin temel ilkeleri gereği idari düzenleyici işlem mahiyetinde olan "genel şartlar" hiçbir şekilde dayanak kanuna aykırı olamayacağı gibi onun kapsam ve sınırlarını da daraltamayacaktır. Bu bağlamda KTK'nın 85,91 ve 92'nci maddelerine aykırı olarak sigortacının sorumluluğunu daraltan KZMMS Genel Şartları hukuken geçerli ve yürürlükte olsa da uygulamada, dayanak kanunun açık hükmü mevcut iken KZMMS Genel Şartlarını esas alınmasına gerek bulunmayacağı gibi kanunun açık ve amir hükmüne rağmen KZMMS Genel Şartlarının tatbik edilmesi hukuk tekniği ve kalitesi açısından da yerinde olmayacaktır.

Kusura ilişkin olarak, kazaya karışan sokak hayvanının irade sahibi olmadığı, HKK'nın 21 ve 28'inci maddelerinin açıkça kusursuz sorumluluğun en ağır hali olan tehlike sorumluluğuna işaret ettiği göz önüne alınması gerekmekte olup KTK'nın 85'inci maddesi kapsamında işletenin tehlike sorumluluğu bağlamında gerçekleşen zarar ile aracın işletilmesi faaliyeti arasında illiyet bağı kurulması yeterli kabul edilmesi gerekmektedir.

KTK'nın 85'inci maddesi ile açıkça meydana gelen hasarlardan işletenin sorumlu olacağını düzenlemiş, yine KTK'nın 91'nci maddesi de işletenlerin, söz konusu sorumluluklarının karşılanmasını sağlamak üzere mali sorumluluk sigortası yaptırmaları zorunlu kılmıştır. Bu bağlamda KZMMS kapsamında sigortacının sorumluluğu işletenin KTK'nın 85'inci maddesi ile öngörülen kapsam ile paralel olsa da KTK'nın 92'nci maddesi ile

KTK'nın 85'nci maddesi ile işletenin sorumlu olduğu ama sigortacının sorumlu olmadığı zararlar tahdidi olarak sayılmıştır. Bu kapsamda aracın işletilmesi halinde sokak hayvanlarına verilen zarardan KTK'nın 85'nci maddesine göre işleten sorumlu olup söz konusu sorumluluğa ilişkin KTK'nın 92'nci maddesinde herhangi bir istisna sayılmamıştır.

Sonuç olarak; HKK'nin 4, 21 ve 28'inci maddeleri, TBK'nın haksız fiile ilişkin hükümleri ve KTK'nın 85, 91 ve 92'inci maddeleri bağlamında trafikte sahipli veya sahipsiz bir hayvanın zarara uğraması halinde, bu hayvanın tedavi giderlerinin karşılanması işletenin sorumluluğunda olacak olup söz konusu borçtan işletenin KZMMS kapsamında sigortacısı da müteselsil sorumlu olacaktır.

KAYNAKÇA

- AKBULUT, O., ÇOBANOĞLU, N. (2020). Türk Hukukunda Hayvanların Korunmasına İlişkin Yasal Mevzuat ve Bu Mevzuata Göre Hayvanların Hukuki Durumları. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (36) ,1-37.
- AKÇAAL, M. (2021). Eşya Hukuku (1.b.). Ankara.
- AKKOYUNLU, S. E. (2022). Mahalli İdarelerin Sokak Köpeklerinin Verebileceği Zararlar ile İlgili Yükümlülükleri ve Bu Yükümlülüklerin Mahalli İdareler Arasındaki İlişkiler Bakımından Değerlendirilmesi. Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 27(46), 3-63.
- ANTALYA, O. G. (2013). Borçlar Hukuku Genel Hükümler (2.b., Cilt I). İstanbul.
- AŞAR, H. (2018). Hayvan Haklarına Yönelik Temel Görüşler ve Yanılgıları. Kaygı. Bursa Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi, (30), 239-251.
- AŞÇIOĞLU, Ç. (2005). Trafik Kazalarından Doğan Hukuk ve Ceza Sorumlulukları (1.b.). Ankara.
- AYAN, M. (2015). Borçlar Hukuku Genel Hükümler(10.b.). Konya.
- BOZER, A. (2007). Sigorta Hukuku (2.b.). İstanbul.
- CUMALIOĞLU, E. (2017). Medeni Hukukta Hayvan Hakları ve Hayvanlar Üzerindeki Hak. D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Şeref ERTAŞ'a Armağan, 19(Özel Sayı), 573-610.
- ÇEKER, M. (2020). Sigorta Hukuku (22.b.). Adana.
- ÇELEBİ, Ö. (2018). Kişi ve Eşya Ayrımı Bağlamında Hayvanların Hukuki Statüsü. İstanbul Hukuk Mecmuası, 76 (2), 559-622.
- DEMİRCİ, K. (2019). Türkiye’de Hayvan Yaşam Kalitesi Mevzuatı ve Uygulamaları. ETÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (9), 1-16.
- DÖNMEZ, B. (2013). Hayvanlara Yönelik İşlenen Suçlar. Yaşar Üniversitesi Elektronik Dergisi, Prof. Dr. Aydın Zevkliler’e Armağan, (Özel Sayı), 903-925.
- EREN, F. (1987). Karayolları Trafik Kanununa Göre Motorlu Araç İşletenin Akit Dışı Sorumluluğunun Hukuki Niteliği ve Unsurları. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 39 (1), 159-212 (*Sorumluluk*).

- EREN, F. (2018). Borçlar Hukuku Genel Hükümler (23.b.). Ankara (*Borçlar*).
- EROL SARIYEV, A. (2016). Veteriner Hekimin Sözleşme Dışı Sorumluluğu. Türkiye Barolar Birliği Dergisi, (127), 263-298.
- GÜNAY, M. B. (2022). Sigorta Hukuku (4.b.). Ankara.
- İKİZLER, M. (2014). Avrupa Haksız Fiil Hukuku İlkelerinde Tehlike Sorumluluğu ve Türk Hukuku ile Kısa Karşılaştırılması. Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 16 (Özel Sayı), 3241-3260.
- İNAN, A.N., YÜCEL, Ö. (2014). Borçlar Hukuku Genel Hükümler (4.b.). Ankara.
- İNCİ ÖZEN, Z. (2019). Güncel Gelişmeler Işığında Türkiye’de Hayvanların Ceza Hukuku Bakımından Korunması. İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 5 (1), 1-24.
- KARABAYIR, M. S. (2021). Haksız Fiilden Kaynaklanan Maddi Zararın Tazmini. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- KAYA, F., AKIN, F., BAHAR, E., CANBAZ, M., ÇAVUŞOĞLU, S., DOĞAN, E., KARAMAN, D., ÖZKAN, E., SAVI, F.Z., ULUSOY, T., YURTSEVER, H. (2020). Sigortacılık (7.b.). İstanbul.
- KAYIHAN, Ş., BAĞCI, Ö. (2016). Türk Özel Sigorta Hukuku Dersleri (1.b.). Kocaeli.
- KENDER, R. (2015). Türkiye’de Hususi Sigorta Hukuku (14.b.). İstanbul.
- KILIÇ, S. (2015). Modern Toplumda Hayvan Hakları Üzerine Felsefi Bir Yaklaşım. Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, (22), 91-121.
- KOÇHİSARLIOĞLU, C., SÖĞÜTLÜ ERİŞGİN, Ö. (2013). Hayvanın Hukuki Konumu. Yaşar Üniversitesi Elektronik Dergisi, Prof. Dr. Aydın Zevkliler’e Armağan 8 (Özel Sayı), 1691-1725.
- KORKUSUZ, M. H. (2010). Tehlike Sorumluluğunun Hukukumuzdaki Yeri. Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 15-16 (22-23-24-25), 89-99.
- KULUÇLU, E. (2008). Türk Hukuk Sisteminde Normlar Hiyerarşisi ve Sayıştay Denetimine Etkileri. Sayıştay Dergisi, (71), 3-22.
- NOMER, H. N., ERGÜNE, M. S. (2020). Eşya Hukuku (8.b.). İstanbul.

- OĞUZMAN, M. K., SELİÇİ, Ö., OKTAY ÖZDEMİR, S. (2020). Eşya Hukuku (22.b.). İstanbul.
- ORAL, T. (2014). Veteriner Hekimin Sözleşme Dışı Sorumluluğu. Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, (16), 319-335.
- ÖZBOLAT, M. (2020). Temel Sigortacılık (8.b.). Ankara.
- ÖZDAMAR, M., DOĞAN, B. (2020). Sigorta Hukuku (1.b.). Ankara.
- ÖZGÜR, A. (2010). Hayvanlarla Yaşamı Paylaşmak. Veteriner Hekimler Dergisi, 81 (2), 9-13.
- SARIHAN, B. B. (2014). Türk Borçlar Kanunu'nda Genel Bir Kural Olarak Tehlike Sorumluluğu. Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 20(1), 1177 – 1195.
- SİGORTA TAHKİM KOMİSYONU, (2022). Sigorta Tahkim Komisyonu Hakem Kararları Dergisi, (50).
- SİRMEN, L. (2021) Eşya Hukuku (9.b.). Ankara.
- SÜMER, M. (2021). Hayvanlar Üzerine Düşünmek: Alternatif Bir Paradigma. ETÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (13), 107-121.
- ŞAHİN, E. (2005). Trafik Kazalarında Hukuki Sorumluluk (1.b.). Ankara.
- TOKER, A. (2017). Haksız Fiilin ve Haksız Fiilden Doğan Maddi Tazminatın Unsurları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- UYUMAZ, A. (2016). Bir Hukuk Sorunsalı Olarak Güncel Gelişmeler Işığında Türkiye'de Hayvan Hakları. Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 20 (3), 133-184.
- YAVAŞI, M. (2019). Kara Taşıtları Sigortaları (1.b.). Ankara.
- YAZICIOĞLU, E., ŞEKER ÖĞÜZ, Z. (2020). Sigort Hukuku (3.b.). İstanbul.
- YILMAZ, G. (2021). Trafik Kazasında Zarar Gören Hayvanlar İçin Yapılan Tedavi Giderlerinin Karayolları Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Kapsamında Karşılınması. Ticaret Hukuku Sempozyumu Sorunlar ve Çözüm Önerileri, T.C. Kırıkkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi.
- YILMAZ, H. (2006). Hayvan Haklarına Bakış. TBB Dergisi, (62), 212-229.
- <https://www.dha.com.tr/gundem/silivride-kopege-carpip-kacan-surucuye-4-yila-kadar-hapis-istemi-2110101> (E. T. 26.03.2023).